

[Skræppenborg-Nielsen.]

som jeg ikke skal komme ind på her, at vi til enhver tid har visse beredskabslagre af den meget vigtige olie og benzin, kan vi i det store og hele tiltræde det af ministeren fremsatte lovforslag om, at de arealer, der nødvendigvis skal bruges i den anledning, i givet fald sikres ved ekspropriation.

Af lovforslaget med bemærkninger fremgår det f. eks., hvordan man har tænkt sig at den med mellemrum nødvendige udskiftning af beholdningerne skal foregå, men da jeg i hvert fald ikke umiddelbart forstår den fremgangsmåde, der er skitseret i bemærkningerne, vil jeg gerne anmode om, at vi ser på hele sagen i et udvalg og dér får lejlighed til at se på de spørgsmål, der eventuelt kan blive tale om.

Det vil vel også være rimeligt i et udvalg nærmere at drøfte, hvorfor beredskabslagrene — jeg tænker her særlig på en krigssituation — absolut skal placeres uden for de større byer, som ministeren nævner det i fremsættelsestalen, og ligeledes, om det af hensyn til bevarelsen af vort efterhånden meget sparsomme drikkevand ikke vil være for risikabelt at nedgrave disse mange, lange og antagelig meget store olieledninger i jorden — der er allerede gravet nok olieledninger og ikke mindst nok olietanke ned. Man kan jo ikke se bort fra faren for oliesmitte i vort drikkevand — en fare, der vokser dag for dag, uden at nogen gør særlig meget for at ændre dette forhold, og rent drikkevand er det i sig selv trods alt mere vigtigt at sikre end de beredskabslagre, der her er tale om.

Johan Asmussen: På de uafhængiges vegne kan også jeg give tilslutning til, at det fremsatte lovforslag gennemføres, så at der gives den hjemmel, som har vist sig nødvendig, til denne form for ekspropriationer.

Rent principielt er det betænkeligt, at folketinget delegerer sin myndighed med hensyn til afgørelse af, om almenvellet kræver en ekspropriation, til den pågældende minister. Der kan måske derfor være grund til at understrege, at selv om der undertiden er blevet rejst tvivl om, hvorvidt domstolene kan tage stilling til spørgsmålet om folketingets afgørelse med hensyn til almenvellet, så kan der i hvert fald ikke være

nogen tvivl herom, når det er en minister, der har truffet afgørelse vedrørende almenvellet i henhold til en sådan bemyndigelse.

Niels Westerby: Der bør naturligvis være tungtvejende grunde til at foretage et ekspropriationsindgreb i ejendomsretten. Det foreligger der efter min opfattelse i dette tilfælde. Det drejer sig om det civile beredskab, og det skal være i orden, og liberalt centrum kan derfor tiltræde princippet i det foreliggende lovforslag.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker for den enstemmige tilslutning til lovforslaget. De spørgsmål, der er rejst, specielt af de sidste ærede ordførere, kan vi jo se på i udvalget.

Hvad specielt spørgsmålet om drikkevandet angår, erkender jeg, at der er et meget stort problem, et problem, vi har været nødt til at tage op i indenrigsministeriet, fordi der faktisk består en forurensningsfare.

Til det ærede medlem hr. Johan Asmussen blot den bemærkning, at naturligvis er der principielt forskel på, om folketinget direkte gennem en lov foretager en ekspropriation, og om folketinget delegerer sin myndighed. Jeg noterer mig, at det ærede medlem trods betænkeligheder accepterede lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om støtte til tilvejebringelse af kollegier.

(Lovforslaget (nr. 95) findes i tillæg A. sp. 1129, fremsættelsen i tidenden sp. 2479).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Albertsen: Det var en god nydannelse, da vi for 3 år siden fik fremsat forslag til den første kollegielov af den daværende højttærende undervisningsminister, og jeg takker den nuværende undervisningsminister for det initiativ, der nu er taget med henblik på at udvide denne lovgivning.

Det princip, der dermed blev fastslået, at begrebet kollegium som boligtype også var en enhed i det samlede boligbillede, hvor samfundsansvaret blev fastslået; forekommer mig sympatisk og må ses som et led i den frenherskende tankegang, at fremskaffelsen af boligen i alle dens forskellige udformninger er noget, som samfundet ikke kan overlade til private kræfter.

Da vi i 1963 drøftede det første kollegielovforslag, var der her i det høje ting blandt alle ordførerne og vel også under udvalgsarbejdet en vis fornemmelse af, at de tal, der dengang blev anslået, nemlig at der skulle etableres eller bygges ca. 1.000 kollegieboliger pr. år over en 10-årig periode, måtte anses for at være i underkanten. I det nye lovforslag er der ikke direkte anført noget tal, men i fremsættelsen og i bemærkningerne er det antydnet, at et antal på 3.000 boliger i højere grad svarer til behovet, for denne særlige boligtype. Jeg vil for mit vedkommende — og det gælder også den socialdemokratiske folketingsgruppe — ikke på forhånd sige, om dette tal er det helt rigtige; det har der været en hel del diskussion om, ikke mindst blandt de direkte interesserede, studenterne, hvor man vel nok har været tilbøjelig til at anslå et betydeligt højere tal og har sigtet mod, at der pr. år snarere skulle etableres ca. 5.000 kollegieboliger. Det er selvfølgelig ikke alene et spørgsmål om byggekræfter, det er også et spørgsmål om økonomi og statslige bevillinger, og det må vi under udvalgsarbejdet nøjere forhandle med ministeren om.

De grupper, der falder ind under reglerne, har foretaget forskellige undersøgelser om behovet for kollegier, og der har været nævnt tal på ca. 30.000-40.000 boliger, der

skulle etableres over en periode. Hvorvidt disse tal er helt holdbare, er vel ikke til at skønne over, men også dette må vel drøftes under udvalgsarbejdet. Udgangspunktet har her været, at man skønnede, der var et kollegiebehov for ca. en tredjedel eller halvdelen af de studerende, og hertil skal også lægges det behov, de øvrige grupper af unge har, det vil altså sige et noget større tal.

Jeg synes, der er anledning til her ved første behandling at rette en opfordring til kommuner, boligselskaber og faglige organisationer, der har kontakt med ikke mindst erhvervslivets unge, om at tage et initiativ med henblik på at skabe kollegier, der særligt tilgodeser de ikke-akademiske grupper.

Uanset den lidt forsinkede fremkomst af revisionsforslaget — vi havde jo håbet, at det kunne være fremkommet i efteråret og ikke først her i begyndelsen af det nye år — synes jeg alligevel, jeg vil takke ministeren for dets fremkomst og for de forbedringer, det vitteligt indeholder. Jeg vil også takke ministeren, fordi han i fremsættelsen og bemærkningerne til lovforslaget klart har understreget sin positive holdning med henblik på kollegiernes kvalitet. Der har været en vis intern drøftelse mellem dem, der har med dette at gøre, gående ud på, at her kunne man bygge skrabet, her kunne man bygge noget, som kun var af midlertidig karakter. Det er betragtninger, jeg ikke deler, og jeg er ganske enig i og glad for ministerens udtalelser herom. Jeg mener, kollegieboligen er et varigt begreb og noget, som skal tilgodeses og vurderes ud fra denne opfattelse.

Der har af de studerendes organisationer været opstillet visse mindstemål for en sådan kollegiebolig. Man har nævnt, at den bør være på mindst ca. 14 m²; hvor det drejer sig om gifte studerende, skulle der være mindst 2 rum, og, hvor der er tale om enlige studerende med børn, mindst 1½ rum. Det er de mål, som de studerendes organisationer har opstillet. Mig personlig forekommer de rimelige og fornuftige, og de bør i nogen grad være norm for det fremtidige

[Albertsen.]

byggeri. Jeg vil også sige i anledning af den diskussion om de sanitære foranstaltninger, som har været inde i billedet, at det er rimeligt, at kollegieboligen betragtes som en selvstændig bolig og derfor også må have de faciliteter, som man forbinder med en selvstændig bolig.

Når jeg nu har gjort disse halvkritiske bemærkninger over for dem, der har fremsat tanken om det skræbete byggeri, navnlig dem, der har haft administrationen af Kollegieselskabet af 1960, vil jeg dog i samme åndedrag, ved samme lejlighed, fremføre en vis beundring for de resultater, selskabet har opnået. Jeg tænker her på prisbillighed i kraft af rationalisering og god tilrettelægning. Det er jo ganske bemærkelsesværdigt, at man her har kunnet opnå lavere priser år efter år. Det synes jeg der er grund til at glæde sig over. Det er jo ikke altid, at glæden på dette område er det mest fremherskende i debatten her.

Nydannelsen i lovforslaget om, at monteringen skal vurderes ud fra et monterings-tilskud på 1650 kr., forekommer mig rigtig, når det samtidig tilgodeses, at beløbet reguleres efter byggeindekset. Ligeledes anser jeg bemærkningerne til lovforslaget om etablering af et kollegieråd for en særdeles sympatisk tanke. Jeg går ud fra, når der ikke ved fremsættelsen af lovforslaget er angivet noget nærmere om dette kollegieråds sammensætning, at vi kan komme ind på det under udvalgsarbejdet. Jeg synes, at en bred sammensætning af dette kollegieråd vil være rimelig og rigtig, således at både de studerendes og de øvrige ungdomsorganisationers samt læreanstaltnernes interesser varetages ved sammensætningen af dette udvalg.

Jeg skal på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget. Jeg håber, at det bliver en hurtig, positiv og effektiv behandling i det kommende udvalg.

Enggaard: Det lovforslag, der er fremsat om støtte til tilvejebringelse af kollegier, skal jo erstatte loven af 1963, og vi må konstatere, at det blev altså ikke nogen lang levetid, formentlig, denne lov fik.

I den gamle lov var der givet bemyndigelse til at oprette indtil 10.000 boliger i løbet af tiåret fra 1963-64 til 1973-74, altså gennemsnitlig ca. 1.000 boliger pr. år. Vi er

i venstre tilfreds med, at det fremsatte lovforslag ændrer dette, således at undervisningsministeren hvert år kan udarbejde planer for kollegiebyggeriet i den kommende 5 års periode. Det forekommer os, at den foreslåede fremgangsmåde har klare fordele, fordi man i fremtiden mere fleksibelt kan indrette programmet efter de konstaterede behov.

Vi må vist ærligt konstatere, at ingen i denne debat ville være i stand til klart at præcisere behovene. En plan for de nærmeste 5 år vil desuden hele tiden være nyttig for tilrettelæggelsen af byggeriet, herunder ikke mindst det industrialiserede byggeri, der i ganske særlig grad behøver langsigtet planlægning for at kunne opfylde de forventninger, der har været næret med hensyn til billigere priser for denne særlige byggeform.

Et meget væsentligt forhold i forbindelse med planlægningen af kollegiebyggeriet, som vi i venstre lægger megen vægt på, er sikringen af de fornødne arealer til fremtidigt kollegiebyggeri. Vi er derfor tilfreds med, at § 2 i den nugældende lov foreslås opretholdt, og vi henstiller, at der kommer en tilpas fremsynet planlægning med hensyn til at sikre de fornødne arealer for fremtidigt byggeri.

Målet må imidlertid være at tilvejebringe flere boliger, end der er blevet bygget under den nuværende lov. Selv om man ikke kan opgøre noget nøjagtigt behov, er der ingen tvivl om, at der for alle kategorier af unge under uddannelse i dag er en udtalt mangel på egnede værelser, en mangel, der navnlig er meget udpræget i København og Århus og her har ført til høje værelsepriser, også på det privat udlejede område. Tilvejebringelsen af mange nye kollegiepladser til en rimelig leje må være vejen til en rimelig lejefastsættelse også for de almindelige værelser, der lejes ud. Desværre må man nok konstatere, at også prisen i kollegiebyggeriet i dag er relativt høj, også så høj, at den ikke altid fremkalder nogen konkurrence over for udlejningsmarkedet i øvrigt.

Imidlertid må man også konstatere, at der er en væsentlig forskel i de priser, som de uddannelsessøgende betaler i de forskellige kollegier bygget til forskellige tidspunkter. Det fremgår af forhandlingerne, at man, da

[Enggaard.]

lovforslaget om kollegiebyggeri var til behandling i 1963 i det høje ting, har drøftet mulighederne for en mere ensartet prispolitik i de kollegier, der bygges efter loven. Det må være nærliggende i disse boligforligsdage at mene, at en ordning i stil med den skitserede for de sociale boligselskaber må være mulig for kollegiebyggeriet, så der tilvejebringes en tilsvarende solidaritet imellem de billigere og de mere kostbare kollegier, en tilsvarende solidaritet som den, man tydeligvis tilstræber for de sociale boligselskabers forskellige afdelinger. Det er for mig afgørende, at karakteren af lotteri i forbindelse med tildeling af kollegiepladser glider ud, og jeg kan ikke se, at der skulle være store problemer i forbindelse med en ændring af forholdene i de billigere af kollegierne. Selv om man vil opretholde en lejerbeskyttelse, kan den jo ikke blive af langvarig natur, fordi den enkelte unge uddannelsessøgende normalt kun opholder sig ca. 3 år på et kollegium.

Det kunne være fristende at gå yderligere ind på mange enkeltheder i forbindelse med kollegiebyggeriet; det kunne være fristende at gå ind på spørgsmålet om byggestandarden og på spørgsmålet om en eventuel hotel-drift i sommertiden. Imidlertid mener jeg, at disse spørgsmål er så specielle, at de allerbedst egner sig til en grundig behandling i det udvalg, som jeg forudser nedsat, og hvor vi i grundighed kan give os tid til at drøfte dem.

Det samme gælder de bemærkninger i den højtærede undervisningsministers fremsættelse, hvori han omtaler et kollegieråd, som skal træffe mere principielle afgørelser. Jeg må finde det beklageligt og ikke helt tilfredsstillende, at ministerens overvejelser herom ifølge fremsættelsen først kan ventes afsluttet efter lovforslagets behandling i folketinget.

Det foreslåede tilskudsbeløb på 1.650 kr. pr. værelse til montering forekommer mig at være en rimeligere løsning end den hidtidige ordning med 50 pct. af anskaffelsessummen, men også dette er et af de spørgsmål, vi gerne vil studere nærmere i udvalget.

Det er som i den nugældende lov foreslået, at Færøerne og Grønland holdes uden for lovens bestemmelser. Jeg kender for lidt til de specielle forhold på Færøerne til at kunne

vurdere rigtigheden for Færøernes vedkommende; men jeg vil gerne benytte lejligheden til at spørge den højtærede undervisningsminister, om der for ministeren foreligger særlige årsager til, at i hvert fald Grønland er holdt uden for lovens bestemmelser. Ikke mindst på Grønland må det efter venstres mening tilstræbes, at den almindelige lovgivning kommer til at gælde i så vid udstrækning som overhovedet muligt. Og hvis dette, at loven i givet fald skulle omfatte også Grønland, nødvendiggør andre lovændringer på undervisningsområdet, er vi naturligvis parat til også at se på dette.

Jeg skal til slut sammenfattende sige, at venstre er meget positivt stemt over for lovforslagets hovedlinjer, og at vi vil tilsige et interesseret og aktivt medarbejderskab i udvalgets arbejde.

Knud Østergaard: Der er ingen tvivl om, at grunden til, at kollegieloven tages op til revision efter så få års forløb, er, at rammen på de 1.000 værelser om året har vist sig at være for lille. Ved denne lejlighed, hvor man reviderer loven, har man så søgt at rette op på de ting i den oprindelige lov, som man fandt mindre tilfredsstillende.

For mig at se falder lovforslaget i 3 afsnit; det første drejer sig om at fremskaffe flere værelser, det andet tilsigter en mere smidig administration, og gennem det tredje vil man søge at give de unge større indflydelse på kollegielovens administration.

Hvad angår ønsket om flere kollegieværelser, så viser det sig jo, at man allerede i indeværende finansår er oppe på at igangsætte over 1.500 værelser. De, der ude omkring har med kollegier at gøre, ved, i hvor høj grad spørgsmålet om at få værelser trænger sig på, så der er næppe tvivl om, at de tal, som man arbejder med, nemlig et behov på ca. 30.000 værelser i en 10 års periode, er ret realistiske.

Om den smidige administration vil jeg gerne sige, at princippet med 5 års perioder kan det konservative folkeparti tiltræde. Vi synes, at det er en bedre form, idet man så ligesom kan skue nogle år frem i tiden og ligesom tilrettelægge byggeriet løbende fremover. Vi kan også tiltræde princippet om, at man forlader bestemmelsen om, at der kan anvendes 5 pct. af anskaffelsessummen til

[Knud Østergaard.]

værelsemontering, og i stedet går over til, at der kan bruges 1.650 kr. pr. værelse, indeksreguleret.

En ting vil jeg i hvert fald gerne takke ministeren for, nemlig at ministeren har indført en bestemmelse om, at kollegier, der er opført før lovens ikrafttrædelsestidspunkt, ikke skal blive sorteper, som tilfældet har været for visse kollegier — jeg tænker på Helsingør, på Horsens og Ålborg, hvor man har været i en meget vanskelig situation, fordi man var kommet ind midt imellem to love. Det søges altså nu undgået, og det siger vi ministeren tak for.

Den tredje ting, jeg nævnte, er den større indflydelse, som man vil give de unge ved dels at lade dem få adgang til at komme ind i de forskellige bestyrelser, dels at lade dem få sæde i det såkaldte kollegieråd. Jeg vil gerne pointere, at vi er positivt indstillet over for denne tanke. En enkelt ting, som jeg gerne vil have drøftet under udvalgsbehandlingen, er det problem, som de unge så bliver stillet over for, når de skal træffe afgørelse om tildeling af et værelse til deres kammerater. Dette kan måske blive lidt vanskeligt for de unge, de kommer ligesom i klemme på en eller anden måde; men jeg håber i hvert fald, at vi kan drøfte det igennem i udvalget og se at finde frem til en tilfredsstillende løsning.

Jeg vil gerne uddybe det spørgsmål om de forskellige huslejeniveauer, som hr. Enggaard var inde på; jeg mener nemlig også, at det er noget, vi må tage op. Vi ved jo, hvordan kollegietanken egentlig først fik fart på her i landet, da 4. maj-kollegierne opstod; vi ved, at alle disse institutioner nu er gældfri og som følge deraf kan holde en meget rimelig husleje. Vi ved også, at vi på et eller andet tidspunkt må forlade det princip, at det er efterkommere af besættelsestidens ramte, der kommer ind på disse kollegier, simpelt hen fordi der ikke er flere af dem tilbage. Derfor vil det klientel, som søger ind på disse kollegier, blive det samme, som søger ind på alle øvrige kollegier, og disse kollegier ligger jo sammen med de ældste, f. eks. universitetskollegierne, prismæssigt i en helt anden klasse end de senest opførte. Jeg så i søndags en avisartikel, hvori man omtalte priserne på kollegieværelser rundt i landet, og det viste sig, at

de varierede fra 70 kr. til 350 kr.; og som hr. Enggaard også sagde, netop i en stund, hvor man diskuterer huslejerelationer og drøfter det princip, at man skal betale efter evne og har krav på en rimelig bolig, vil det jo være naturligt, at vi ikke lader denne ene side af boligmarkedet helt ude af betragtning; så også dette spørgsmål tror jeg vi skal drøfte, når vi kommer til udvalgsbehandlingen.

I det hele er det konservative folkeparti meget velvilligt indstillet over for lovforslaget, som det foreligger, og vi tilsiger en aktiv og positiv medvirken, når nu udvalgsarbejdet kommer i gang.

Else-Merete Ross: Da vi i 1963 havde lovforslaget om støtte til tilvejebringelse af kollegier til behandling, havde både den daværende undervisningsminister og mit parti vore tvivl om, hvorvidt 1.000 boliger om året i en 10-årig periode var tilstrækkeligt til at dække behovet. Vi udtalte derfor ønske om, at der senere ville blive mulighed for fremsættelse af et nyt lovforslag med videre rammer, som bedre ville svare til det behov, vi ventede ville komme med den stadig øgede tilgang af unge under uddannelse.

Det er derfor med glæde, at vi ser et nyt lovforslag om støtte til kollegier fremsat kun tre år efter den gældende lovs gennemførelse. Hvis behovet for kollegieværelser ligger mellem 30.000 og 40.000, vil det jo, selv med det fleksible program, der nu foreslås, og som sigter mod at nå op på 3.000 værelser om året, vare meget længe, inden behovet er dækket.

Ser man på kollegiebyggeriet udelukkende fra de unge studerendes synspunkt, kunne man nok ønske, at de endnu hurtigere fik bedre boligforhold i deres uddannelsestid, men set fra andre befolkningsgruppers synspunkt må det vist være rimeligt også at tage hensyn til, at unge, der ikke er under uddannelse, eller som er færdig med uddannelsen, også har behov for bedre boligforhold, og man må derfor foreløbig betragte sigtet med 3.000 værelser om året som det fremskridt, det vitterligt er. Når man har rullende femårsplaner, vil det vel være muligt at korrigere antallet af kollegieværelser, så det følger nogenlunde med udviklingen.

Da jeg ikke ved, hvor mange seminarie-

[Else-Merete Ross.]

kollegier der gives statslån til efter reglerne i seminarietilskudsloven, er det vanskeligt at bedømme, hvad det betyder for denne kategori at blive overført helt til kollegieloven, men jeg håber da, at det bliver en fordel for de studerende på seminariene.

Da ministeren selv foreslår spørgsmålet om faste, indeksregulerede lånebeløb pr. kollegieværelse eller statslån på indtil 35 pct. af den godkendte anskaffelsessum drøftet i folketingsudvalget og ligeledes størrelsen af selve procentatsen, vil jeg gerne forbeholde mig min stilling, indtil denne drøftelse i udvalget har fundet sted.

Det forekommer mit parti, at nedsættelse af et kollegieråd, hvori elevorganisationer repræsenteres og derved får medindflydelse og medansvar, er en god idé. Der har fra de unges side været vist stort initiativ med hensyn til at skaffe boliger til de studerende. De har desuden foretaget behovsundersøgelser, de er kommet med forslag, og de er også ofte kommet med skarp kritik. Jeg synes derfor, det måtte kunne føre til gode resultater, muligvis efter lidt stormfulde debatter, at få dem med i arbejdet med prioritering af byggeopgaverne og udarbejdelse af femårsplanerne.

Den debat, der har været i den senere tid om kollegiebyggeri, værelsernes standard, deres pris, som ministeren jo oplyser varierer en del, om nybyggeri eller ombygning af eksisterende ejendomme til kollegiebrug og meget andet, der rejst så mange spørgsmål af principiel karakter, at det hele efter min mening må drøftes indgående i udvalget.

Jeg vil videre nævne, at der måske kunne være behov for også at have kollegier i provinsen for elever, der går på realskoler, og jeg vil også gerne have dette spørgsmål inddraget i udvalgsarbejdet. Desuden vil jeg gerne have oplyst, i hvor høj grad det lokale initiativ har udfoldet sig som ønsket efter den nugældende lov, og i hvilket omfang Kollegieselskabet af 1960 har været virksomt; men dette kan naturligvis også oplyses i udvalget.

På mit partis vegne kan jeg give tilsagn om en meget velvillig behandling af lovforslaget i udvalget.

Morten Lange: Der er jo efterhånden ikke nogen, der ikke har knyttet bemærkninger

til, at de 1.000 værelser pr. år, vi stiledede efter sidst, er et for lavt antal. Vi havde alle sammen en mistanke om det sidst, men da ingen stillede ændringsforslag, er vi alle skyldige, og jeg håber, vi får rystet skylden af os i tilstrækkelig effektiv grad, inden dette lovforslags behandling er færdig.

Man foreslår nu tempoet sat betydeligt op, til noget i retning af 3.000 værelser om året, dog med en vis fleksibilitet. Allerede spørgsmålet, om 3.000 værelser om året vil vise sig at være nok, kan nok fylde én med alskens tvivl. Nu er det vanskeligt at give sig til at regne på sagen. I lovforslagets bemærkninger er der f. eks. ikke oplyst, hvor mange kollegieværelser vi har i øjeblikket. Det er måske nok et lidt blafrende tal, men det ville jo gøre det noget nemmere at lave regnestykker, hvis det var opgivet. Jeg skønner, at antallet af studerende, som man med rimelighed kan regne for kollegiesøgende, efterhånden har nærmet sig 80.000-100.000, alt efter hvor meget vi mener det er rimeligt at indregne lærlingegruppen med. Det er et stort tal, og jeg er helt sikker på, at den procentdel, der bor på kollegier, vil vise sig at være meget ringe. Endvidere er forøgelsen i antallet af studenter i øjeblikket meget kraftig. Vi har en meget stærk stigningstakt, og når vi engang får tallene regnet igennem, tror jeg nok, at 3.000 kollegieværelser om året rent procentisk vil forøge bestanden af kollegier en smule, men det bliver heller ikke mere end ligetil, og vi haler ikke ind i væsentlig grad på det enorme kollegieunderskud, vi har i øjeblikket.

Jeg er en lille smule betænkelig også ved forslaget om fleksibilitet. Flexibilitet, det er jo noget godt, ikke sandt; det er gavnligt, det bevirker, at man kan indrette sig efter forholdene. Jeg er imidlertid bare bekymret for, at de forhold, man vil indrette sig efter, ikke er de studerendes kollegiemangel, men at man derimod, hvis der nu skulle opstå en mangel i statskassen, skulle stryge lidt på kollegiebyggeriet, for man skal jo ikke efter dette bygge mere end det, man nu også kan.

Når man nu ved, hvordan den slags foregår, så har man al god grund til at tro, at et tal på 3.000 meget nemt kan blive til 2.000 eller til 1.500. Når man fra højre side her i salen rykker ud og siger, at nu bør regeringen tage barberkniven frem, så vil det være en af de udgifter, man nemt kan

[Morten Lango.]

skære ned på, og derfor var det måske klogt, at man satte lidt præcise betingelser for, hvad man lægger i fleksibilitet, at det altså ikke bare er rigets sædvanlige nødstilstand, for den har vi hvert finansår, men derimod visse andre årsager, hvis vi endelig skal holde på fleksibiliteten. Jeg siger dette her, for jeg er helt sikker på, at vi om en 2-3 år nok skal blive stillet over for, at i år var der ganske vist mange studenter, men der var jo altså fleksibilitet, og følgelig byggede man noget mindre, end man havde stillet i udsigt.

Men som sagt, vi bliver nødt til at se på tallet, vi bliver nødt til at have et bedre grundlag denne gang end sidst, og denne gang kan vi få det. Vore studentestatistikker er væsentlig bedre, vor statistik for tilvæksten i de studerendes antal væsentlig bedre end sidst, så jeg er af den opfattelse, at vi må kunne nå frem til denne gang at levere et nogenlunde fornuftigt skøn, når vi skal fastsætte det antal kollegieværelser, som årligt bør bygges. Jeg er helt sikker på, at vi ikke når op på det ønskelige, for det har vi givetvis ikke råd til under de nuværende politiske omstændigheder, men vi kunne måske komme det noget nærmere, hvis tallene viser sig alt for knugende, når vi skal vedtage et eller andet.

Det andet, jeg gerne vil komme med nogle bemærkninger til, er hele finansieringsproblematikken. Man har trukket kollegiebyggeriet ind under boligmarkedets sædvanlige belåningsform med et grundlæggende statslån og belåninger derudover; men det er vel egentlig et spørgsmål, om kollegier egner sig til at blive betragtet på linje med den sædvanlige boligmasse. De er en ganske speciel form for boligmasse; de opføres i stigende grad på offentlig foranstaltning, efter offentlige forskrifter og i virkeligheden til offentlig disposition. Jeg er ikke spor overbevist om, at det, at vi er forfaldet til at opføre kollegier i vidudstrækning på de samme finansieringsvilkår som almindelige boliger, egentlig er særlig fornuftigt. Jeg vil i hvert fald gerne i udvalget have nærmere diskuteret, om man ikke kunne finde frem til en langt enklere finansiering ved fuldt og helt at trække kollegierne over i den offentlige

sektor. Jeg ved godt, at der så var en og anden, der ikke fik lov til at hædre sit eget navn med at give støtte til kollegiebyggeri; men de penge kunne vi så vride ud af de velgørende til noget andet og lidt mere løst, for de tider, da man kan regne med, at kollegier kan opstå for private midler, er forbi. Selvfølgelig kan man altid få lidt ekstra i kassen, men det er en samfundsopgave, og det bliver op til samfundet i hovedsagen at løse den.

Det næste problem, denne lovgivning frembyder, er spørgsmålet om, hvor beskædent i udstyr byggeri af denne art skal være. Min erfaring på området er, at der hos studenter lige så vel som hos alle mulige andre mennesker i de senere år har været en betydelig tendens i retning af at stille visse krav om, hvorledes boligen skal være for at være nogenlunde brugbar; et kollegieværelse skal være et arbejdsværelse, hvor man skal kunne bestille noget og samtidig opholde sig. Jeg skal uden at gå i detaljer sige, at rammen for, hvad der kan bruges til udstyr af værelset; i hvert fald fortjener at blive diskuteret omhyggeligt i udvalget. Vi bliver nødt til at have lidt mere at vide om, hvad disse forskellige stole og borde koster, så vi kan se, om dette tal er rimeligt.

Kollegiespørgsmål har givetvis i de senere år i højere og højere grad brændt på. Jeg skal slutte mine bemærkninger med at sige, at det antal nødløsninger, vi har set i de sidste år, hvor de studerende næsten på egen hånd flytter ind i saneringsmodne lejligheder o. s. v., ikke egentlig har været til nogen fordel. Vi må se at komme væk fra nødløsningerne. De gamle huse kan være meget romantiske, men vi vil helst være fri for Hostrups ånd i studenterverdenen, og det kan vi bl. a. hjælpe med til ved at undgå disse nødløsningskollegier. Så kan man selvfølgelig sige, at når de ærede forligspartier nu har sluttet sig sammen om at lave en forholdsvis ublu huslejestigning som den, de er enedes om i går, kunne der måske komme nogle flere værelser til udlejning; men jeg tror nu ikke, at det skal bringe os til at sætte reb i sejlene.

Som sagt tror jeg, vi har al mulig grund til alvorligt i udvalget at diskutere, om dette lovforslag går vidt nok. Vi prøvede lidt på det sidst, men jeg tror faktisk, vi

[Morten Lange.]

denne gang bliver nødt til at være endnu mere omhyggelige, og jeg anser det for sandsynligt, at vi er nødt til at gøre os klart, at større tal også vil være nødvendige.

Johan Asmussen: De uafhængige er principielt positivt indstillet med hensyn til at medvirke til at tilfredsstille det boligbehov, som særlig under de nuværende forhold gør sig gældende for unge under uddannelse af enhver art. Der er næppe tvivl om, at i hvert fald en del af det behov, som er til stede i dag, i større eller mindre grad er en følge af de sidste års og årtiers almindelige bolig-situation, og derfor er der grund til at håbe, at den normalisering, som vi nu forhåbentlig er noget stærkere på vej til, også vil give sig det udslag, at de muligheder for steder for de unge at bo, som var normale før i tiden, igen i højere grad vil gøre sig gældende — eller sagt med andre ord: at udbuddet af værelser vil vise sig at blive større.

En sådan normalisering af forholdene vil formodentlig også føre det med sig, at flere vil have mulighed for og lyst til at bo hjemme. Jeg er ganske klar over, at kollegiesystemet byder på mange fordele for, man kan måske sige, visse typer af de unge, men på den anden side kan der være grund til at passe lidt på, at man ikke i alt for stærk grad lader sig rive med af kollegiebølgen. Der er også andre momenter i selve kollegielivet; der er momenter af rent menneskelig art, som kan give anledning til nogen-omtanke. Det er vist ikke at udtrykke sig for stærkt.

Selve det system, som lovforslaget er bygget efter, kan vi tiltræde. Det er sikkert en rigtig form, man her er ved at komme ind på med disse såkaldt rullende 5 års planer, og det er måske også rigtigt at fortsætte med selve systemet med disse statslån inden for en 35 pct.s grænse. Jeg går dog ud fra, at man i udvalget vil interessere sig for den tanke, som den højtærede minister har rejst i fremsættelsestalen, om, at man måske også her lige så vel som med hensyn til møblering og montering skulle komme ind på faste, indeksregulerede beløb. Det er jo muligt, at de samme årsager, som gør sig gældende i møbleringssektoren — for at bruge det misbrugte ord — også vil gøre sig

gældende ved selve anskaffelserne og ved opførelsen af kollegierne. Jeg vil altså henstille, at man underkaster den side af sagen en grundig overvejelse.

Må jeg lige i forbindelse med lånene nævne, at jeg har hæftet mig lidt ved, at man nu har indsat en bestemmelse om, at lånene skal pantsikres. Jeg går ud fra, at man har glemt det sidste gang — det turde være noget af en selvfølge — men det er i hvert fald rart, at man er kommet i tanker om det nu.

Angående møblerings- og monterings-tilskuddet finder jeg det fuldstændig rigtigt at forlade procentsystemet og gå over til et fast beløb. Det må jo i hvert fald inspirere de pågældende til at prøve at få så meget som muligt inden for det beløb. Når jeg ser et sådant beløb, undrer jeg mig altid lidt over, hvordan man kommer frem til det, navnlig når det er et så skarpt beløb som 1.650 kr. Jeg forstod, at min forgænger på talerstolen ville interessere sig lidt for specifikationerne, og jeg går så ud fra, at vi ad den ene eller den anden kanal kan blive gjort bekendt hermed. Jeg synes, det er rigtigt, at beløbet — hvad enten det nu skal være det ene eller det andet — bliver indeksreguleret. Kun studsede jeg lidt over, at det skulle reguleres efter byggeindekset, for det er jo, så vidt jeg forstår, møbler, det drejer sig om. Jeg kan ikke helt se, om de direkte kan reguleres efter netop byggeindekset, men det er måske det rigtigste.

Der er et par ting, som de uafhængige lægger særlig vægt på, hvis en sådan lov skal gennemføres. For det første selve anvendelsesområdet for loven. Det er blevet fremhævet — og vist egentlig stærkest i 1963 af den daværende undervisningsminister — at loven tog sigte på alle unge, også andre end akademikerne. Jeg ved ikke, om der foreligger oplysninger — eller om de kan fremskaffes — om, i hvilken udstrækning den er kommet andre end akademikerne til gode. Jeg vil gerne understrege, at vi lægger stærkt vægt på, at det ikke kun bliver mundsvær, men at loven også skal komme andre end akademikere til gode. Jeg synes, det er meget væsentligt, og vil i den forbindelse spørge, om man har indrettet eller påtænker at indrette nogle kollegier således, at de bliver blandede, at de altså kan hebos af

[Johan Asmussen.]

både akademikere og ikke-akademikere. Jeg tror, det ville kunne give en nyttig vekselvirkning.

Man har talt om spørgsmålet standarden for kollegierne. Jeg finder, at der er grund til at være opmærksom på det punkt. Vi finder, at det af flere grunde — og ikke kun økonomiske — er rigtigt ikke at sætte standarden i de kollegier, som bygges, for højt. Den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. Albertsen, har tidligere sagt, at kultur er vaner og også byggevaner. Det er rigtigt — det var det, Hartvig Frisch i sin tid skrev — men kultur er ganske bestemt ikke luksusvaner, jeg er lige ved at sig tværtimod; kultur er tværtimod beskedne vaner, beherskede vaner, og det forekommer mig vigtigt, at man holder sig det for øje her, ikke kun af økonomiske grunde, men også for at undgå, at de unge vænnes til et miljø, som.....

Formanden: Der er, bortset fra venstres gruppe, lidt rigeligt med uro i salen.

Johan Asmussen: Der er efter vor mening grund til at være opmærksom på, at man ikke bør sætte kollegierne op i en standard, der vænner de unge til et miljø, som adskiller sig væsentligt fra et almindeligt godt dansk gennemsnitshjems miljø, skruer det op i noget, som de senere vil have vanskeligt ved at leve op til. Det kan give økonomiske problemer, men det kan også give rent menneskelige problemer.

I den forbindelse lægger mit parti og jeg vægt på den økonomiske side af kollegiernes indretning, og dér er det for os ikke det afgørende, om der bygges et kollegium mere eller mindre; det afgørende er, at man får så meget som muligt for pengene, at man overvejer, om man kan få de samme værelser for et ringere beløb i en forsvarlig udførelse eller måske flere værelser for det samme beløb. Det er dér, besparelsesbrillerne må tages på.

Det har været omtalt, at den højtærede minister er inde på tanken om elevråd; det forekommer mig personlig en rigtig tanke. Jeg synes, det er rigtigt at prøve også dér at give de implicerede lejlighed til at virke med i administrationen og give dem et medansvar for, hvordan tingene skal forme sig.

Jeg kan ikke rigtig se, hvordan netop ordet ansvar skal omsættes i realiteter, men det kan være rigtigt at præcisere, at der kan blive tale om et sådant ansvar.

Vi må nu foreløbig afvente udvalgsbehandlingen, inden de uafhængige kan tage helt endelig stilling til lovforslaget.

Niels Westerby: Det store firkantede boligforlig svæver over vandene, men også det spørgsmål, som dette lovforslag om støtte til tilvejebringelse af kollegier drejer sig om, er i virkeligheden en side af boligproblemet. Det drejer sig her om en ganske bestemt gruppe, som har meget svært ved at betale for gode boligforhold, og det drejer sig om en gruppe mennesker, om hvem det gælder, at samfundet er stærkt interesseret i, at de kommer til at leve under ordentlige boligforhold. Jeg har selv engang studeret, og både for mit eget vedkommende og for andre studerendes har jeg kunnet konstatere, at evnen til at bestille noget og gøre noget ved studiet er meget afhængig af ordentlige boligforhold. Samfundet har derfor en dybtgående interesse i, at mulighederne for, at de unge, der er beskæftiget enten med en højere uddannelse eller med anden uddannelse, kan udnytte deres tid effektivt. På den måde sikrer man også, at uddannelsesinstitutioner, lærere o. s. v. udnyttes mere effektivt. Man kan altså sige, at der er en stærk samfundsmæssig interesse i, at vi får gjort noget ved den læsende ungdoms boligforhold gennem kollegiebyggeriet.

Jeg er ikke sikker på, at undervisningsministeren har handlet helt rigtigt ved den måde, han har grebet sagen an på; jeg er lidt betænkelig ved, at der ikke er en antalsramme i lovforslaget. Jeg er naturligvis enig i, at man skal planlægge og planlægge for fremtiden, men jeg er bange for, at hvis man ikke har en mere fast antalsramme for det, man sigter imod, men kun en strøtanke om det i bemærkningerne, ja, så vil der let ske det, at kollegiebyggeriet vil blive skåret ned, når vi engang kommer i en økonomisk situation, hvor der skal skæres ned. Jeg tror, det er en stor risiko, man løber på dette punkt.

Det lovforslag, der er fremsat, rummer heller ingen afgørende økonomiske forbedringer for kollegiebyggeriet i forhold til de

[Niels Westerby.]

tidligere lovgivningsbestemmelser. Man har nu valgt at opretholde en fast støtteprocent i stedet for et fast byggeindeksreguleret tilskud. Jeg kan se af bemærkningerne til lovforslaget, at undervisningsministeren har været inde på spørgsmålet om et byggeindeksreguleret tilskud, og jeg vil gerne stille undervisningsministeren det spørgsmål, om man ikke under udvalgsbehandlingen skulle se meget nøje på, om man skulle gå over til det.

Siden kollegieloven fra 1963 er der jo sket en stærk stigning i byggeomkostningerne og ikke mindst i finansieringsomkostningerne — det store kurstab — og det kunne derfor i høj grad være et spørgsmål, om man ikke skulle kræve eller ønske en øget støtteprocent eller eventuelt en helt ny form for tilskud. Man kunne jo dog f. eks. overveje, om det skulle være sådan, at staten overtog hele finansieringen, og at der så betaltes renter og afdrag af en del af lånet. Jeg er ikke sikker på, om man kan nå det smukke mål, det er at løse både den akademiske og al anden ungdoms boligproblem under uddannelse ved den form for lovgivning, som er foreslået i det foreliggende tilfælde.

Jeg vil gerne også give tilslutning til den tanke, der er rejst af hr. Enggaard, at man skulle prøve at tilvejebringe solidaritet imellem de forskellige kollegier. Det kan ikke være rimeligt, at unge med nøjagtig samme vilkår får væsentlig forskellige boligudgifter, alt efter hvilket kollegium de kommer til at bo på. Jeg tror derfor, det vil være rigtigt at prøve at tilstræbe en vis solidaritet på dette område, og jeg vil meget henstille, at man også overvejer det i udvalget.

Endelig vil jeg gerne henstille, at undervisningsministeren sideløbende med behandlingen i folketingsudvalget prøver på at lade en uafhængig instans foretage en teknisk-økonomisk undersøgelse af, hvilken standard kollegiebyggeriet bør have. Der er jo delte meninger om dette spørgsmål. Nogle

mener, at det bogstavelig talt ikke vil føre til nogen fordyrelse med en bedre standard; andre mener, det vil føre til en meget høj grad af fordyrelse, og derfor synes jeg, at det spørgsmål burde undersøges af en uafhængig teknisk-økonomisk instans. Man skal ikke vente med det, indtil der er nedsat et kollegieråd, men man skal prøve på at få denne undersøgelse foretaget allerede nu, således at den kan gå ind i den planlægning, som lovforslaget sigter på at tilvejebringe.

Men i princippet kan jeg på liberalt centrums vegne sige, at vi meget gerne ser lovforslaget fremmet, og vi vil også gerne have det strammet på en række punkter, således at man kan få løst den læsende ungdoms boligproblem både til gavn for den og til gavn for samfundet i al almindelighed.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg vil gerne allerførst takke for, jeg har vel næsten lov til at sige den hjertelige modtagelse, der blev lovforslaget til del; det var i hvert fald en meget positiv modtagelse. Det kan man måske sige er selvfølgelig og naturligt, og når jeg har fremsat forslaget i denne skikkelse, synes jeg selvfølgelig, at det er rart, man tager vel imod det, men i betragtning af, at det dog drejer sig om et boligfelt — og jeg går ud fra, at vi alle er enige om, at vi skal betragte dette område som en del af boligmarkedet — hvor der er tale om, alt efter hvordan man nu vil behandle tallene, en tredobling eller en fordobling, hvis man vil tage den ekstra kvota med, vi fik i år, synes jeg, det er glædeligt, at ingen har anfægtet tallet nedad.

Der er derimod flere, der har spurgt, om det nu var det rigtige tal, og jeg tror, at også de ordførere, der rejste tvivl om tallet, vil give mig ret i, at det ikke præcis tør siges, hvad det rigtige tal er. Vi har simpelt hen ikke muligheden for det. Vi er taknemlige for den undersøgelse, som Danske Studerendes Fællesråd har gennemført, og også for den undersøgelse, der er gennemført i Århus, men alligevel giver det

[Undervisningsministeren.]

jo ikke grundlag for helt præcis at sige, hvad behovet er. Derfor har jeg også nøjedes med i lovforslagets bemærkninger at tale om de samme 30.000-40.000 værelser, som det ærede medlem hr. Albertsen var inde på.

Hr. Morten Lange siger, at der vel er 80.000-100.000, der skal nyde godt af disse værelser, i det omfang de altså ønsker at bo på kollegium, det er klart, men der var også sat et spørgsmålstegn ved det tal. Det er muligt, vi under udvalgsarbejdet kan komme det en lille smule nærmere. Det kan vi jo i hvert fald prøve på.

Jeg vil lige gøre opmærksom på, som det også er gjort i lovforslagets bemærkninger, at der er ret væsentlige grupper af unge under uddannelse, der ikke er omfattet af dette lovforslag. Vi har forsøgt virkelig at samle alle dem, der med rimelighed kunne komme ind under det. Vi har gennemgået finansieringsvilkår for samtlige grupper af unge under uddannelse bopælsmæssigt for at se, hvem der med rimelighed kunne komme ind, og som man ser, har det fået til følge, at seminarelever er kommet med — og også enkelte andre grupper. Men det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at bl. a. elever på højskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler, gymnasier, tekniske centralskoler og andre fortsat ligger udenfor og får deres forhold klaret gennem anden lovgivning. Det er begribeligvis noget, vi kan drøfte i udvalget, men jeg siger det, fordi det må tages i betragtning, når man spørger: er her nok til at dække det behov, der nu kommer?

Hvad de udtalelser angår, som hr. Albertsen fremsatte om kvaliteten, kan jeg kun være helt enig, og jeg ville i øvrigt mene, at det netop på dette felt ville være særdeles nyttigt, om vi gjorde, som folketingsudvalg jo da heldigvis ofte gør og tager sig tid til, at tage ud og se på nogle af kollegierne, så vi ligesom fik i fingrene en fornemmelse af, hvad en rimelig standard er. Jeg tror ikke, der er nogen, der vil bryde sig om at stå op og give en definition af, hvad skrabet og ikke-skrabet byggeri er, men lad os komme ud at se på noget af det, der er bygget i de senere år.

Hr. Albertsen roste kollegieselskabet, og det vil jeg også gerne være med til. Men når rosen blev givet sådan på grund af den

administration, der har ført til en ganske rimelig prisudvikling på dette felt, må rosen altså adresseres videre til kollegieadministrationen. Kollegieselskabet og bygherrer har gjort et udmærket arbejde inden for de kollegier, de har bygget. Kollegieadministrationen har siddet med hele loven, og skal der roses et sted på det punkt, som hr. Albertsen var inde på, så må adressen altså være kollegieadministrationen.

Jeg var glad for, at flere af ordførerne — det gjaldt hr. Enggaard, og det gjaldt hr. Knud Østergaard og flere andre, vist også hr. Johan Asmussen — så fordelene ved 5 års programmet. Jeg mener virkelig, det må være rigtigt. Når vi har indført denne bestemmelse om 5 års programmet, er det jo for, at vi kan give tilsagn ud over det enkelte år. Skal vi have bygget rationelt, skal vi have bygget industrialiseret, kan det ikke nytte noget, at vi ikke kan give tilsagn for mere end et år ad gangen. Vi må efter at have været i finansudvalget med planen kunne sige: nu kan vi give tilsagn så og så langt frem, så der virkelig er chance for at lægge et kollegiebyggeri af større karakter an, end man hidtil har kunnet.

Jeg mener, det er en meget, meget væsentligt fordel, men det fik et par af ordførerne til ligesom at se spøgelse ved højlys dag. Hr. Morten Lange og hr. Niels Westerby sagde, at når der ikke stod et tal i loven, så kunne man jo skære ned. Hvorfor nu være så pessimistisk? Jeg blev lidt bekymret, fordi hr. Morten Lange sagde, at man fra højre side i salen måske ville skære ned. Det er jo dér, han sidder, og det har jo vist sig ved mange lejligheder, at det ikke er nogen tilfældighed; det gør mig selvfølgelig lidt bekymret. Men hvorfor skulle man dog skære ned? Hvis vi ser på, hvad der står i det investeringsprogram, som regeringen har lagt frem for nylig, ser vi, at der deri er taget højde for — for nu at bruge dette udtryk — i hvert tilfælde i gennemsnit 3.000 værelser om året med et beløb, som hr. Morten Lange sikkert også kender, begyndende med 54 mill. kr. i 1966-67 og endende med 105 mill. kr., fordi lånene jo først udløser sig efterhånden, i 1969-70. Der er altså i regeringens investeringsprogram plads til at overholde det løfte, der ligger i bemærkningerne her om gennemsnitligt 3.000 værelser.

[Undervisningsministeren.]

Vi har også på finanslovsforslaget — for statsudgiften er jo den anden side af sagen — sat beløbet op, og når vi nu i meget nær fremtid skal til at lave driftsbudgetter for 3 år frem, må vi møde med de tal, vi allerede har beregnet for, hvad det i hvert tilfælde vil koste at klare de 3.000 værelser. Jeg tror altså, at sikkerheden er givet, så stærkt som den overhovedet kan gives på den ene eller den anden måde, og jeg tror hverken hr. Morten Lange eller hr. Niels Westerby har grund til at gå rundt og bekymre sig.

Man kan jo altid tage et lille stik hjem på at skabe lidt tvivl om disse ting, men lad os dog nu være fornuftige og forstandige og lægge et kollegiebyggeri til rette over nogle år, og lad os ikke være så konservative i vor opfattelse, som det ærede medlem hr. Morten Lange var med sine bemærkninger her, og ligesom gå væk fra en fornuftig og rationel tilrettelæggelse; det er der ingen grund til.

Hr. Enggaard sagde om kollegierådet, at det var beklageligt, at det først ville blive nedsat, når behandlingen her var afsluttet. Jeg må tilstå — det er muligt, at det ikke fremgår tydeligt nok af lovforslagets bemærkninger, så beklager jeg det — at min tanke var faktisk, at det var rimeligt at høre udvalget om dette. Det er jo dog en meget principiel ændring af vor kollegieadministration. Jeg tror, det er rigtigt, og alt, hvad der er sagt her, tyder på, at andre også synes, det er rigtigt. Jeg synes, at man med en vis ret ville kunne bebrejde mig — når vi dog ikke fremsætter kollegielovforslag hver anden dag — hvis jeg lige inden en ny kollegielov lavede kollegieadministration, kollegieråd og alle disse ting om, og derfor skal det forstås sådan, at hvis der, når vi har drøftet det her, er åbenhed over for det — og det synes der allerede at være — synes jeg, vi skal skride til værket, og hvis nogen i udvalget ønsker at drøfte, hvordan det kollegieråd skal laves, så synes jeg da, at det er stedet til at drøfte, hvem vi skal se at få med i det, og hvad dets kommissorium nogenlunde skal være.

Hvad spørgsmålet om Grønland angår, som også hr. Enggaard var inde på, er jeg helt enig i det principielle, at vi ikke skal lave særordninger for den sydlige del af Danmark, hvis det ikke er nødvendigt eller

rimeligt. Men hvis man ser på, hvad det er for skoler, der findes i Grønland, er det bogstaveligt talt alle skoler, som også i denne del af Danmark er uden for denne lovgivning og ordnet efter andre love. Der-til kommer, at det i øvrigt, hvis det f. eks. er et seminarium eller andet i Grønland, det drejer sig om, er statsbyggeri, hvor det er staten direkte, der går ind og bygger kollegium; der er ikke som her tale om støtte til selvejende institutioner. Jeg tror altså ikke, at der er begået nogen fejl, men jeg synes, vi skal se nærmere på sagen i udvalget og drøfte den igennem ganske konkret.

Jeg hæftede mig ved, at hr. Knud Østergaard kom ind på de kollegier, der er opført før loven. Jeg er også glad for, at vi får denne bestemmelse med ind her. Vi har haft nogle vanskeligheder, som det ærede medlem selv ved, med nogle kollegier, som var kommet i klemme, og det er rimeligt nu at få denne almindelige mulighed for at rette de ting op, der stammer fra tiden før loven.

Det ærede medlem fru Else-Merete Ross nævnte noget, som jeg selvfølgelig kunne lade ligge, men som jeg nu alligevel synes det er rigtigt bliver understreget igen. Der er jo altså også nogle unge, der ikke er under uddannelse — selv om de fleste er det — og vi må vel nok i vore overvejelser af, hvordan vi dækker behovet så godt som overhovedet muligt for de unge, der er under uddannelse, også skele til, hvordan man i øvrigt bolig-mæssigt dækker de unges behov; det er noget af det, der gerne skulle komme som en glædelig udvikling, som en følge af de ting, man i øvrigt drøfter i disse dage; men det er dog rigtigt, synes jeg, at drage også den gruppe unge med ind.

Der blev stillet det direkte spørgsmål til mig, om det mon var en fordel for seminarierne at komme ind under denne lovgivning. Jeg tror, jeg kan sige blankt ja, men er selvfølgelig villig til i udvalget nærmere at dokumentere det. Vi har fremmet nogle seminariekollegiebyggerier i de senere år, men der kan ikke være tvivl om, at der vil være større muligheder for seminarierne for at få bygget under en lov som den her foreslåede — men det kan vi se på i udvalget.

Fru Else-Merete Ross spurgte også, om

[Undervisningsministeren.]

det lokale initiativ havde udfoldet sig. Jeg kan sige så meget, at der ligger — desværre kun — temmelig lange lister, dækkende nogenlunde hele landet og alle grupper af unge under uddannelse, som beder om igangsættelsestilladelser; det er altså ikke initiativ udefra, det skorter på.

Hr. Johan Asmussen spurgte, om det var rimeligt at regulere det faste beløb til møbler efter byggeindeks. Det har vi også spurgt os selv om i ministeriet. Vi har ikke kunnet finde noget mere genialt, og jeg vil meget gerne appellere såvel til det ærede medlem som til andre, der måske kan komme med en bedre idé. Vi syntes ikke, det ville være rimeligt at regulere beløbet efter det almindelige pristal, og så endte vi altså ved byggeomkostningsindekset. Måske er det ikke særlig rimeligt, og kan vi finde en fornuftigere ordning, vil jeg være meget åben over for den.

Endelig blev der spurgt af hr. Johan Asmussen, om der var andre end akademikere, der nød godt af disse kollegier. Nu kan jeg sige, at for det første fremgår det i al almindelighed af det, der står i lovforslaget og i fremsættelsestalen, at vi er interesseret i, at loven skal dække en anden kreds. Det var heller ikke det, der blev draget i tvivl, men jeg kan videre sige, at hvis man ser på listerne over, hvad der til dato er blevet givet igangsættelsestilladelse til — og det er et materiale, vi har i sinde at sørge for at udvalget får i hænde — vil man se, at der er tale om tekniske kollegier, handelskollegier og kollegier af mange forskellige arter, dækkende vældig mange forskellige grupper, 4. maj-kollegierne, der jo i høj grad er en i ordets bedste forstand broget gruppe, og håndværkerhøjskolens kollegium i Haslev. Man kan tage det ene efter det andet — de viser tydeligt, at det drejer sig om en ganske bred kreds; og som sagt, hvis udvalget er interesseret i det — hvad jeg håber det er — skal vi forelægge det nævnte materiale i udvalget.

Hr. Niels Westerby spurgte, om vi i udvalget kunne se på det faste beløb. Det har jeg jo i meget høj grad lagt op til at vi kan. Vi har været stærkt i tvivl og er altså endt med den udgave, der er foreslået her, men samtidig med lidt af en opfordring i be-

mærkningerne til at drøfte det ganske principielt i udvalget.

Endelig var hr. Niels Westerby igen — ligesom et spørgsmål, der blev behandlet for ganske nylig — inde på at efterlyse visse tekniske undersøgelser af kollegiestandarden. Ja, det skal såmænd da ikke komme an på det; hvis det ærede medlem vil sove roligere, kan vi godt sådan tyvstarte undersøgelsen lidt, men jeg synes i og for sig, det rimelige må være, at vi, når vi nu tager alle disse problemer op i udvalget, og hvis vi bliver enige om at nedsætte et kollegieråd, så ikke foregriber alt for meget med hensyn til, hvordan et meget væsentligt af de punkter, dette kollegieråd skal arbejde med, skal gribes an. Jeg synes, almindelig sund fornuft må tilsige os, at vi venter, til kollegierådet er nedsat; men også det, kan vi selvfølgelig drøfte i udvalget.

Jeg takker for den meget gode modtagelse fra alle sider.

Albertsen: Der faldt et par bemærkninger fra et par af mine ordførerkolleger med henblik på muligheden for at skabe en udligning mellem lejeniveauerne i de forskellige kollegier. For at det ikke skal give anledning til misforståelser eller uro, eventuelt blandt dem, der måtte forvente at få reguleret lejen, må jeg sige, at der tages et ganske klart forbehold i så henseende, nemlig når det gælder alle de mange kollegier — som vel i øjeblikket udgør en væsentlig procentdel — der har en særlig fundats, eller hvor særlige forudsætninger skal være opfyldt, for at man overhovedet kan komme ind på dem. Jeg tænker på Frihedskollegiet, jeg tænker på Egmont-Kollegiet, og der er mange andre kollegier, hvor kriteriet for at komme ind på dem gør, at lejen er fastsat ud fra ganske særlige forudsætninger. Men jeg har forstået, at med henblik på det byggeri, der udføres direkte af Kollegieselskabet af 1960, kan der efter den gældende lov af 1963 være mulighed for at skabe udligning, og hvad det angår, synes jeg det er rimeligt, at vi får en orientering.

Endelig vil jeg sige til hr. Johan Asmussen om begrebet kultur, at jeg tror, det er noget der stammer fra 1963, hvor jeg brugte udtrykket i forbindelse med den lovgivning, vi her behandler. Jeg ved ikke, om man skal

[Albertsen.]

anvende den definition, som jeg tror stammer fra Hartvig Frisch, om kulturvaner. Jeg har aldrig bemærket, at der skulle indføres særlige forbehold i form af, at det var beskedne vaner eller billige vaner. Jeg har betragtet det som vaner i almindelighed. Der er jo også en anden fortolkning, den, at man karakteriserer kultur som menneskets beherskende tilegnelse af det fra naturen givne. Jeg vil overlade til hr. Johan Asmussen at vælge den, han foretrækker. Jeg mener ikke, det forbehold, som hr. Johan Asmussen tog, skal medtages.

Morten Lange: Spørgsmålet om en eventuel regulering og nivellering inden for kollegiebyggeriet, hvad angår prisudjævning, blev nævnt et par gange. Jeg vil derfor gerne med det samme skynde mig at anføre, at det bliver der dog nok ikke megen basis for foreløbig, for næsten alt det kollegiebyggeri, som ikke er bygget for fondsmidler el. lign., er jo af så ny en opførelsesdato og så dyrt, at der ikke er meget, der skal udlignes, hvis vi sammenligner med de interessante udligningsforslag, man synes at ville vedtage for det øvrige boligbyggeri. Kollegiebyggeriet må jo foreløbig siges i hovedsagen at høre hjemme i den dyre ende og endog i vid udstrækning i den ende, som vi alle sammen er mere eller mindre enige om er for dyr. Meget af kollegiebyggeriet er sket netop under de allerhøjeste rentevilkår, selv om vi altså har firet lidt på det ved at putte lidt statsmidler ind. Men jeg kan ikke se, der bliver meget basis for udligning.

Og så endelig i anledning af den lidt aggressive stil, som undervisningsministeren anvendte over for min bekymring vedrørende eventuelle nedadreguleringer af et tal, som skulle være fleksibelt. Det foreforekommer mig, at ministerens hukommelse må være usædvanlig kort, for det er jo dog næsten efterhånden en årlig begivenhed, at man — skønt tingene er nået så langt frem, at de næsten er slået fast på finansloven — får en encyklika om, at nu skal der barberes hist og her, og det kan altså ikke ske for de lovmæssigt bundne udgifter, men for alt andet. Derfor er jeg interesseret i ikke at ødelægge fleksibiliteten, men

tværtimod at sørge for, at vi får dette lovforslag ekspederet på en sådan måde, at hvis regeringen af den ene eller anden grund ikke overholder kvotaen næste år — det bliver vi nødt til at slå fast — så må man til gengæld overskride kvotaen eller mere end overskride den det følgende år.

Den slags ting kan lægges fast, men ministerens glømsomhed må være ganske overordentlig alvorlig, hvis han ikke kan huske, hvordan det er gået i det høje ting i de sidste 4-5 år. Det har været en tilbagevendende forestilling, at man har taget en nedskæringskniv og barberet på alt det, der ikke var lovmæssigt bundet, det har ikke mindst været på ministerens eget område, så det skulle ikke være så forfærdelig svært for ham at huske.

Johan Asmussen: Det glæder mig på en måde, at man også i ministeriet har været lidt i tvivl om, hvorvidt det var byggeindekset, man skulle bruge til regulering af tilskuddet til møbler o. s. v. Jeg er ganske enig i, at det almindelige pristal antagelig ikke er nogen rigtig målestok. Nu har jeg meget lidt forstand på pristal, men der indgår dog i beregningen af pristallet sikkert også nogle tal og oplysninger, der vedrører netop indkøb af møbler og den slags ting, som falder ind under dette. Jeg ved ikke, om man ikke kunne tænke sig at bruge den del af pristalsmaterialet, som formodentlig foreligger på dette område, som grundlag for en indeksregulering af disse tilskud.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg vil gerne til hr. Johan Asmussen sige, at det er muligt, vi kan komme den vej frem, men det må vi altså se lidt nærmere på; det er ikke ideelt, det, vi har sat op, det har jeg ganske klart givet udtryk for.

I anledning af de bemærkninger, der er faldet om lejebeløbene, må jeg sige, at jeg synes, det er noget, vi må drøfte i udvalget, for det er jo af mange grunde ikke det samme som andet byggeri. Hvis vi er interesseret i en bestemt standard på kollegier, for at man virkelig kan sige, at vi bygger med fremtiden for øje, er det vel næsten ikke rimeligt, hvis en gruppe unge under uddannelse kommer og siger: ja, vi er ikke interesseret i det, vi vil hellere have noget,

[Undervisningsministeren.]

der ikke koster mere end det og det. Det er da vel et spørgsmål, i hvor høj grad vi skal imødekomme det, for vi må være interesseret i, selv om offentlige midler kun dækker en del af byggeriet, at der bygges med fremtiden for øje. Derfor er problemet ikke så enkelt.

Dertil kommer, at mange af de unge under uddannelse får støtte fra ungdommens uddannelsesfond eller på anden måde, og det vil altså sige, at stiger lejerne alt for meget, så melder kravet sig på et andet sted under det område, jeg nu har med at gøre, og derfor er det noget, der ikke sådan kan sammenlignes med andre ting. Jeg synes, det er et spørgsmål, der i ualmindelig høj grad egner sig til en ganske rolig, saglig og lidenskabsløs drøftelse i udvalget, og det håber jeg da også vi får.

I anledning af hr. Morten Langes bemærkninger vil jeg gerne sige, at det er nu ikke nemt at gøre det ærede medlems parti tilfreds. Det er blevet bebrejdet mig mange gange, mens jeg var ordfører, at min hukkommelse var for lang med hensyn til det ærede medlems parti, i hvert tilfælde med hensyn til adskillige medlemmer af det parti. Nu bliver det altså bebrejdet mig, at den er for kort.

Det, jeg gav udtryk for her, var, at i det investeringsprogram, der foreligger, er der taget højde for det. Og det er da uden videre indlysende, at hvis man i et år af den ene eller den anden grund ikke når tallet 3.000, ja, så må man, om jeg så må sige, overskride det næste år. Tanken er jo, hvad jeg troede hr. Morten Lange var klar over, at man forelægger en femårsplan, og for hvert år, man rykker frem, sætter det ene års kvota i værk, føjer et nyt år til og drøfter disse ting efter fremlæggelse i finansudvalget. Så er det da givet, at man vil få en udjævning. Jeg tror, det er en rigtig forudsætning for rationelt byggeri; jeg tror, hr. Morten Langes bekymring er ganske uden grund, og han — det ærede medlem, må jeg så hellere sige, jeg må ikke sige „han“, det lyder ikke så høfligt — havde jo heller ikke noget at bygge på. Men lad os nu i udvalget drøfte også dette princip.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde [af Else-Merete Ross m. fl.].

Valgt blev: *Niels Matthiasen, Boye Hansen, Poul Hansen (Grenå), Frode Jakobsen, Otto Mørch, Helge Nielsen, Kaj Rasmussen, Søgaard, Kristen Østergaard, From, Holger Hansen, Per Møller, Juul Madsen, Erik Kragh, Marie Antoinette von Lowzow, Else-Merete Ross og Skræppenborg-Nielsen.*

Den sidste sag på dagsordenen udgik.

Formanden: Der er herefter ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om forhøjelse af personfradrag m. v.) og forslag til lov om ændring i lov om folkepension. (Om folkepensionsbidrag) har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget Vivike har meddelt mig, at han ønsker til handelsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren det rigtigt, at der dispenseres, så et skib, der laster 92.000 t, bemannes med en dæksbesætning på kun 10 mand?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 19. januar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

[Formanden.]2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af lov angående pensionering af militæretaternes underklasser samt om invalideforsørgelse. (Ophævelse af den overordentlige invalidefond).

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om Danmarks biblioteksskole.

4) *Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til lønningsrådet (i stedet for Thestrup og Erna Sørensen).*5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om det civile beredskab.

6) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om støtte til tilvejebringelse af kollegier.

Mødet hævet kl. 15²⁰.

49. møde.

Onsdag den 19. januar kl. 13.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Holger Eriksen* til finansministeren:

„Det er en kendsgerning, at bestemmelserne vedrørende tegning af indekskontrakter i stigende grad misbruges på den måde, at man tegner dem ved udgangen af december og opsiger dem den første dag i januar, hvorved man af det indbetalte beløb kun kommer

til at betale en skat på 25 pct., i praksis ofte en betydelig lavere procent, i stedet for den højere skat, man ellers skulle have betalt. Tænker ministeren på at gennemføre sådanne ændringer, at dette misbrug undgås?“

Holger Eriksen: Af alle de ordninger, vi har til fremme af opsparingen, er der formentlig kun én, som virkelig tjener formålet. Det er den vedrørende indekskontrakterne. Så meget mere beklageligt er det, at den udhules igennem oplagt misbrug. Man kan tegne en kontrakt i slutningen af december uden at indbetale en øre på den for derefter at ophæve den i løbet af et år, stadig uden at have indbetalt noget som helst. Derved bliver det beløb, man skulle have indbetalt, skattefrit. Ved ophævelsen skal man ganske vist betale 25 pct. af det beløb, man har fået skattelettelse af, men med den begrænsning, at der intet skal revideres af beløb, der for hver kontrakt ligger mellem 0 kr. og 50 kr., mellem 100 kr. og 150 kr. og således videre. Det er altså for de fleste en fin forretning således at misbruge et hul i loven, og mit spørgsmål til den højtærede finansminister går derfor ud på, om han vil gennemføre en ændring, således at enhver, der ophæver en sådan kontrakt, skal efterbetale det beløb, som han har sparet i skat. Det er rigtigt, at misbrugene ikke var store i begyndelsen, men nu breder de sig som ringe i vandet, og man må efterhånden regne med, at de fleste benytter sig af det hul, som aldrig har været tilsigtet fra lovgivningsmyndighedens side.

Jeg vil for øvrigt i samme forbindelse gerne spørge ministeren, om han på samme måde vil gøre noget for at standse misbrugene af annuitetsforsikringerne. Her ligger det således, at en mand, der har f. eks. 200.000 kr. i indtægt, kan tegne en 15-årig forsikring, der koster 100.000 kr. årlig i præmie. Disse 100.000 kr. bliver han fri for at betale skat af. Inden de 15 år er gået, ophæver han derefter forsikringen, hvorved han slipper med at betale 25 pct. af det indbetalte beløb. Jeg er først blevet klar over forholdet, efter at jeg havde formuleret mit første spørgsmål. Jeg er derfor indforstået med, at ministeren måske ikke kan besvare det på stående fod; men jeg ønsker i høj grad, at han også tager dette spørgsmål op.